

HVORFOR ENGELSK?

Hvorfor det er engelsk som står for hovedpåvirkningen av det norske språk?

<http://www.ob.cakebox.net/historie/engelsk.pdf>

Fordypningsoppgave i nyere historie

Frode Hansen

Surnadal Vgs.

Lvert: 24. april 2008

Av: Øystein Bjørndal

INNHALDSFORTEGNELSE

<i>Innledning</i>	2
<i>Engelsk</i>	3
<i>Hvorfor engelsk?</i>	
<i>Har vi noe alternativ?</i>	6
<i>Hvorfor ikke mandarin?</i>	
<i>Konklusjon</i>	7
<i>Kilder</i>	8

INNLEDNING

Ifølge ““Nyord i norsk” er omtrent 80-90 prosent av alle norske ord med utenlandsk opprinnelse som er kommet inn etter den annen verdenskrig, fra engelsk”.¹

Vi ser hvor viktig påvirkningen fra engelsk har blitt når vi ser på de ulike språkmeldingene som har kommet fra staten de siste 100 årene. Fra 1900 til i år har disse bestått av forskjellene på bokmål og nynorsk². I slutten av april 2008 kommer det en språkmelding som istedenfor tar for seg den engelske påvirkningen, særlig innen “næringslov og akademia”.³

Hvorfor er det slik? Hvorfor er det ikke for eksempel fransk, tysk, svensk eller mandarin som har en sentral plass i dagens samfunn? Hvorfor drikker vi Coca Cola og ikke Тархун (Russisk brus), hvorfor sitter vi å ser hollywoodfilmer istedenfor bollywoodfilmer, hvorfor er engelsk brukt mye innen data og ikke minst, hvorfor er det engelsk som står for hovedpåvirkningen av det norske språket.

I denne fordypningen vil jeg se på både hvorfor det er engelsk som står for hovedpåvirkningen av det norske språk, og se litt på hvilket språk som kanskje påvirker oss i framtiden. Jeg prøver å se disse spørsmålene i et internasjonalt syn.

¹ “Rocka, hipt og snacksy”

² “Norsk for VKI og VKII”

³ <http://www.dagsavisen.no/kultur/article340534.ece>

ENGELSK

Hvorfor engelsk?

Er det størst?

Om det engelske språket er det største i verden spørs på vår definisjon på størst og hvilke tall vi stoler på. Jeg vil i denne fordypningsoppgaven ta utgangspunkt i tall fra <http://www2.ignatius.edu/faculty/turner/languages.htm> (The World's Most Widely Spoken Languages) som er en god analyse av flere kilder gjort av "Saint Ignatius high school".

Skal vi definere størst som det språket som har flest mennesker som har det som førstespråk, vil engelsk komme på 3. plass (med 330 millioner brukere), etter den kinesiske dialekten mandarin og spansk. Om vi i tillegg skal se på de som har det som andrespråk, kommer engelsk på 2. plass (med 150 millioner brukere), etter fransk. Legger vi disse to sammen kommer engelsk på 2. plass (med 480 millioner brukere), etter mandarin (med 1 200 millioner brukere). Vi ser altså at det er mandarin som har flest brukere, og jeg vil derfor se nærmere på denne muligheten senere i fordypningen.

Ser vi derimot på utbredelsen av språket, altså antall land der engelsk enten har lovlig status, eller at landet er sterkt påvirket av engelsk (ukjent om Norge faller under sistenevnte kategori, eksempler som er nevnt er engelsk i Japan og fransk i Romania.) Ligger engelsk på en klar førsteplass med 115 land, der neste på listen er fransk med 35. Vi ser og at selv om vi bare tar med land der engelsk har en offisiell rolle kommer engelsk på førsteplass.

George Weber, (som nevnte artikkel tar mye utgangspunkt i) regnet i 1990 åra ut at engelsk var verdens viktigste språk. Han tok da høyde for både "antall førstespråk brukere, antall andrespråk brukere, økonomisk makt til land med språket, antall land og folketallet til landene der språket er i bruk, antall store felt som bruker det internasjonalt og "sosial litterær" status"⁴. Engelsk kom her på 1. plass (med 37 poeng), der 2. plassen gikk til fransk (med 23 poeng).

Vi kan ut ifra dette konkludere at engelsk ikke er størst når det gjelder antall personer som bruker språket, men om vi ser på utbredelsen er det liten tvil om at engelsk er verdens største språk.

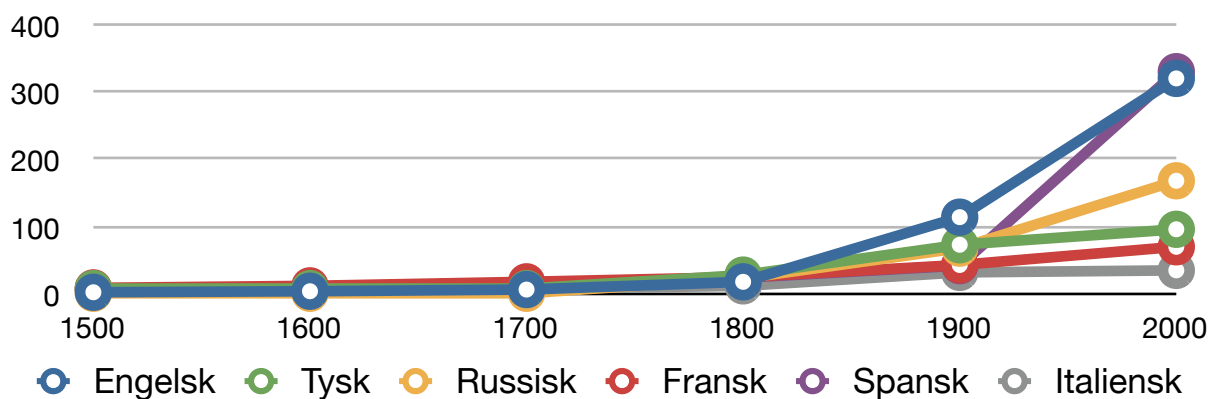
Ligger det i historien?

Om vi skal få svar på spørsmålet om hvorfor engelsk er størst må vi trolig se på litt engelsk historie. For å begrense dette litt ser vi først på noen tall for å prøve og se når engelsk ble så utbredt som det er i dag.

⁴ Oversatt versjon av: <http://www.andaman.org/BOOK/reprints/weber/rep-weber.htm>

Antall millioner mennesker med engelsk som morsmål

År	Engelsk	Tysk	Russisk	Fransk	Spansk	Italiensk
1500	4,5	10	3	11	8,5	9,5
1600	6	10	3	14	8,5	9,5
1700	8,5	10	3	20	8,5	9,5
1800	20	30	25	27	26	14
1900	116	75	70	45	44	34
2000	322	98	170	72	332	37

1500-1900 er fra "http://www.sprakrad.no/Skole/Tusen/Tusen_3/" og "Rocka hipt og snacksy" etter den danske språkforskeren Otto Jespersens bok "Growth and structure of the English Language" side 233. Tall fra 2000 tallet er påførte etter "13th Edition of the Ethnologue."⁵

Som vi ser har engelsk gått fra å ha ca 20 millioner morsmål-brukere rundt 1800 tallet til å ha 322 millioner rundt år 2000. Økningen vi ser på fransk, tysk, russisk og italiensk har nok mest en sammenheng med at de aktuelle landene har hatt en populasjonsøkning. Men om vi ser på engelsk finner vi at verdens befolkning har 14 doblet seg mellom 1500 og 2000 ⁶, mens engelsk har blitt 71 ganger så stor.

Som vi altså ser er det ikke noe videre stor økning i engelsk morsmålbrukere før 1800, derfor konsentrerer jeg denne delen til engelsk historie mellom 1800-dd.

F Ø R 1 8 0 0

Som sakt har jeg ikke tenkt å legge mye vekt på denne perioden, men noen grunnleggende ting må nevnes:

1498 - Spanske utforskeren "Christopher Columbus" oppdager Amerika. ⁷

⁵ <http://web.archive.org/web/19990429232804/www.sil.org/ethnologue/top100.html>

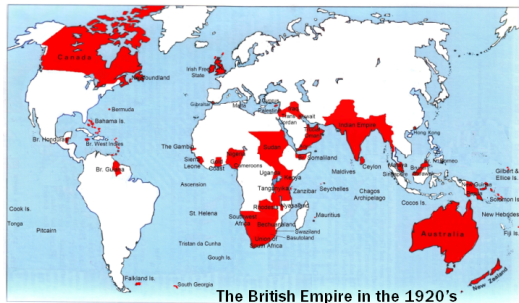
⁶ <http://www.census.gov/ipc/www/worldhis.html>

⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Christopher_Columbus

1600 - "East India Company" grunnlagt, handelsskapet fører etterhvert engelsk til India.

1607 - Første Britiske koloni i Amerika ⁸, engelsk blir brakt til "the new world".

1783 - USAs uavhengighetserklæring er godtatt av Britene ⁹, avtalen er på engelsk.

1900 - D D

Britisk kolonimakt øker sterkt, etter 1. verdenskrig tar Storbritannia deler av det osmanske riket, (en god artikkel om blant annet starten på dette riket kan leses her: <http://ob.cakebox.net/historie/konstantinopel.pdf>), i tillegg til noen tidligere tyske kolonier. Det britiske imperiet var på 1920 tallet det største riket verden noen gang hadde sett, med 1/4 av verdens befolkning under seg.

Problemene begynte å dukke opp rundt og etter 2. verdenskrig. Kolonilandene hadde mer utdanning og tilgang til bedre og billigere våpen enn tidligere. Den store forskjellen mellom koloniene og kolonimakten begynte å jævne seg ut. Koloniene begynte også å sette spørsmålsteget ved det britiske styre og etter 2. verdenskrig ble tanken om store riker mildt sagt upopulær.

Mange land måtte bruke vold for å oppnå selvstendighet, et eksempel på dette er Boerkrigene. Mens andre som Canada, Australia og New Zealand fikk etterhvert selvstendighet uten noe videre voldelige aksjoner.

Det som var felles for de fleste koloniene var at de ble medlem av "the Commonwealth". Dette er en sammenslutning av land med mye felles historie som blant annet jobber for saker som menneskerettigheter og demokrati. Av de 51 aktive landene, er det 42 land som har engelsk som offisielt språk, medregnet de som har det som et av flere språk.

Det er nok ikke direkte fra det Britiske imperiet at det norske språket har blitt mest påvirket, men heller av dets tidligere kolonier over hele verden. Da er det mest snakk om USA, men som nevnt tok også mange andre kolonier engelsk som offisielt språk.

USA mistet minimalt under 2. verdenskrig og blir en supermakt som har stor innflytelse på resten av verden, selv den dag i dag. I neste kapitell vil jeg se litt på om USA vil holde seg som supermakt.

⁸ <http://www.localhistories.org/timeline.html>

⁹ http://no.wikipedia.org/wiki/USAs_uavhengighetserkl%C3%A6ring

HAR VI NOE ALTERNATIV?

Hvorfor ikke mandarin?

Som vi har sett tidligere er det mandarin som har den største brukerbasen, ut i fra dette burde vel mandarin ihvertfall stå for noe av påvirkningen på norsk. Sannheten er en helt annen, og grunnene til det er ganske tydelige.

For det første er den asiatiske kulturen og derfor også språket vidt forskjellig fra vår egen, tidligere lå denne grunnen i den store geografiske avstanden mellom asia og europa. Dette er to verdensdeler som har vokst opp og levd relativt adskilt i noen 1000 år. Jeg er selv oppdratt til å tro at skal du til kina, er det bare å grave et hull rett ned.

Dette geografiske skillet minker i moderne tid og det er idag mulig å reise fra Norge til Kina på ca 10 timer ¹⁰. I tillegg er det idag mindre og mindre viktig med fysisk kontakt, via både telefon og internett kan du “være” i kina i løpet av noen nanosekund.

Vi ser at det derfor idag ikke er noe stor geografisk grunn til at kina ikke er en viktig del av hverdagen vår. Grunnene ligger nok mer i Kina sin politisk ideologi (kommunisme), og at ting tar tid (selv om vi idag kan nå Kina lett, betyr ikke det at alle begynner å gjøre det over natten). Det kan bli spennende og se om OL i Beijing vil snu være med å snu denne trenden og at vi får et nærmere forhold til våre asiatiske venner.

Mange spekulerer også i at Kina blir den nye supermakten etterhvert som den nåværende supermakten USA opplever økonomisk nedgang. Vi ser idag tendenser til dette ettersom kina idag investerer store penger i amerikanske selskap og verdipapirer. Enkelte vil også si at det er kina som har reddet USA fra den nåværende bankrisen. Frykten er at Kina vil trekke ut investeringene sine, og med det sende USA inn i en mye værre krise enn det vi ser idag. Kina hevder selvsagt at de bare vil tjene penger på sine investeringer, noe som de til nå ikke har gjort. ¹¹

Vi ser også at det ikke nødvendigvis skal så mye til før Kina står i ledelsen for ny teknologi, siden det idag er Asia som i store trekk ligger “on the cutting edge” når det gjelder ny teknologi. Et eksempel på dette er at kinesere lenge har hatt muligheten til å bruke mobiltelefonen som et betalingsmiddel på f.eks. bussen. ¹²

Hvis Kina blir den nye supermakten vil dette føre til at enda flere lærer seg mandarin også utenfor Kina, noe som igjen vil påvirke det norske språk.

¹⁰ 9000km / 875km/t = 10timer

¹¹ <http://www.cbsnews.com/stories/2008/04/04/60minutes/main3993933.shtml>

¹² <http://www.chinatechnews.com/2007/08/02/5707-nokia-formally-puts-mobile-phone-payment-into-commercial-use-in-china/>

KONKLUSJON

Når det gjelder alternativet jeg nevner i forrige avsnitt, skal det sies at vi idag kanskje begynner å se starten av USA sin nedgang. Og at selv om Kina fra og med i morgen blir verdens nye supermakt, må minst en generasjon vokse opp før vi vil få noe merkbar språklig endring. Det er derfor bare vits å se på om Kina kan stå for utviklingen av språket i fjern framtid.

Vi ser at engelsk historie er hovedfaktoren til at engelsk idag påvirker det norske språket så mye som deg gjør, særlig siden historien har gjort at engelsk har blitt “lingua franca” innen både vitenskap og teknologi. Noe som har gjort at engelsk har blitt godt festet innen både næringslivet og i høyere utdanning.

I næringslivet har store selskaper som Statoil, Telenor, Elkem, Norsk Hydro og Kværner ¹³ engelsk som bruksspråk. Og i høyere utdanning viser en undersøkelse fra 2001 av pensumlitteratur på grunnivå i høyere utdanning av Hatlevik og Norgård ¹⁴, at rundt 40% av pensumlitteraturen i høyere utdanning er engelsk. Jo høyere i utdanningsektoren du går jo større blir engelskprosenten, andel av doktoravhandlinger skrevet på engelsk var 81% i årskullene 1993-1997.

Denne utviklingen innen næringsliv og høyere utdanning kan føre til det som kalles domenetap, altså i dette tilfelle, at engelsk tar over de nevnte feltene (domenene). Når vi ser på om norsken er truet, er det domenetap vi er redde for, siden annen påvirkning stort sett er sunt og naturlig.

Vi ser dermed at grunnen til at engelsk idag truer norsk, ligger i den store utbredelsen av det engelsk språket, og utbredelsen er stor på grunn av det britiske imperiet.

¹³ “Rocka, *bipt* og *snacksy*” og <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article463506.ece>

¹⁴ Tall hentet fra: http://nifu.pdc.no/publ/index.php?seks_id=17802&t=S

KILDER

Direkte sitat og ren fakta har fotnote med kilde, kilder som har blitt brukt indirekte finnes på denne siden.

NETTSTEDER :

<http://www2.ignatius.edu/faculty/turner/languages.htm> (What are the world's most widely spoken languages?)

<http://www.ebok.no/showSubject.aspx?id=143465>

<http://www.census.gov/ipc/www/worldhis.html> (verdens befolkning)

<http://www.abcnyheter.no/node/55678> (Språkdagen 07)

<http://www.universitas.no/?sak=50007> (Språkdagen 07)

<http://www.danshort.com/ie/ConciseHistory.htm> (morsomt syn på engelsk historie, anbefales om du er lei av å rette ting...)

<http://abagond.wordpress.com/2006/06/10/british-empire/> (British Empire)

<http://journalen.hio.no/kultur/article74039.ece> (språkmelding)

Deler av denne innleveringen er tatt direkte fra saremne mitt: <http://www.ob.cakebox.net/norsk/saremne.pdf>.

B Ø K E R :

Johansson, Stig og Graedler, Anne-Line. "Rocka, hipt og snacksy Om engelsk i norsk språk og samfunn." HøyskoleForlaget, 2002

Vera Schwach "Norsk vitenskap - på språklig bortebane?". NIFU skriftserie 9/2004 <http://www.nifustep.no/index.php/content/download/702/6922/file/skriftserie9-2004.pdf>

John Charles Anthony, Karin Hals, Robert Mikkelsen, Richard Hugh Peel, Theresa Bowles Sørhus. "Tapestry" Cappelen 2003 (Engelskboka)

Halvorsen, Jemterud, Smmen. "Norsk for VKI og VKII. Lærebok" Aschehoug, 2000

T A K K T I L :

Åsta Norheim, rådgiver hos språkrådet

Knut Arne Bjørndal, utdannet ...data...

Ola Svein Resell, lærer i språk og samfunnsfag ved surnadal vgs.

Camilla Hegerberg Strøm, lærer i språk og samfunnsfag ved surnadal vgs.

Einar Sødergren, lærer i språk ved surnadal vgs.

Frode Næss Hansen, Lærer i samfunnsfag og historie